

Informacja z wykonania planu
budżetu państwa w części 73 - ZUS

2

Sprawozdanie z wykonania
planu finansowego
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

0

Sprawozdanie z wykonania
planu finansowego
Funduszu Rezerwy Demograficznej

0

8

SPIS Treści

PODSTAWOWE INFORMACJE	4
WYKONANIE PLANU DOCHODÓW BUDŻETU PAŃSTWA ZA ROK 2008 W CZĘŚCI 73 - ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	7
PLAN WYDATKÓW BUDŻETU PAŃSTWA ORAZ JEGO ZMIANY W ROKU 2008 W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	9
WYKONANIE PLANU WYDATKÓW BUDŻETU PAŃSTWA ZA ROK 2008 W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	11
DZIAŁ 753 – OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	12
DZIAŁ 851 – OCHRONA ZDROWIA – SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIEOBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO.....	13
DZIAŁ 852 – POMOC SPOŁECZNA – ŚWIADCZENIA RODZINNE, ZALICZKA ALIMENTACYJNA ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	13
DZIAŁ 853 – POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	14
FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)	17
ZADANIA I ORGANIZACJA FUS	17
ZAŁOŻENIA PLANU I ICH WYKONANIE	18
SYTUACJA FINANSOWA FUS	19
PRZYCHODY	19
KOSZTY	21
REALIZACJA PLANU FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W UJĘCIU ZADANIOWYM	25
WYNIK FINANSOWY	27
INFORMACJA DODATKOWA: GŁÓWNE ZADANIA ZAKŁADU REALIZOWANE NA PODSTAWIE ODRĘBNYCH USTAW	29
POBÓR SKŁADEK NA FUNDUSZ PRACY I FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH	30
POBÓR SKŁADEK NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE	30
DOCHODZENIE NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.....	31
PRZEKAZYWANIE SKŁADEK DO OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH	33
RENTA SOCJALNA	34
ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE I ZASIŁKI PRZEDEMERYTALNE.....	34
WYDATKI NA ŚWIADCZENIA FINANSOWANE Z BUDŻETU PAŃSTWA ZLECONE DO WYPŁATY ZUS...	34
PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH	34
SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OSÓB POBIERAJĄCYCH EMERYTURY LUB RENTY, RENTY SOCJALNE, ZASIŁKI LUB ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE	35
SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE ZA OSOBY PRZEBYWAJĄCE NA URLOPACH WYCHOWAWCZYCH.....	35
SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE ZA OSOBY PRZEBYWAJĄCE NA URLOPACH WYCHOWAWCZYCH LUB POBIERAJĄCE ZASIŁEK MACIERZYŃSKI	35
LIKwidACJA FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO	36
EkwIwALEnty PIENIĘŻNE z Tytułu PRAWA DO BEzPŁATNEGO WĘGLA DLA EMERYTÓW I REncISTÓW GÓrNICZYCH	37
REFUNDACJA ULG DLA INwALIDÓW wojENNYCH I wojskOWYCH z Tytułu UBEzPIECZENIA OC I AC.....	37
ŚWIADCZENIA RODZINNE	37
ZAPOMOGI PIENIĘŻNE	38
FUNDUSZ REZERwy DEMOGRAFICZNEJ (FRD)	41
PRZYCHODY I KOSZTY FRD	41
AKTYWA FRD	42

Podstawowe informacje

Podstawą prawną działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) i Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) jest ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. nr 11, poz. 74, ze zm.). Ustawa ta nadała nowy status prawny ZUS i FUS (rozdzielając ZUS jako instytucję od zarządzanych przez nią funduszy) oraz powołała do życia FRD, a także określiła najważniejsze zadania ZUS i podstawowe zasady gospodarki finansowej ZUS, FUS i FRD, w tym:

- źródła ich przychodów,
- rodzaje wydatków,
- zasady planowania i sprawozdawczości.

Podkreślić trzeba, że ZUS i FUS są odrębnymi choć ściśle powiązаныmi jednostkami. Podstawowym aktem prawnym określającym wydatki tego ostatniego jest ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oprócz dwóch wspomnianych aktów, do ZUS, FUS i FRD mają zastosowanie również przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Ponadto, wszystkie wymienione powyżej jednostki są zobowiązane do przestrzegania zasad ustawy o rachunkowości. Rodzi to szereg konsekwencji wynikających z konieczności pogodzenia jej wymagań z zasadami działania sektora publicznego. W szczególności, wynikiem tego jest istnienie dwóch rodzajów sprawozdawczości finansowej i budżetowej. Ustawa o rachunkowości nakłada także obowiązek uwzględniania pozycji o charakterze czysto memoriałowym: tworzenie rezerw oraz odpisów aktualizujących należności.

Informacja o wykonaniu planu
budżetu państwa w części 73 – ZUS

2008

Wykonanie planu dochodów budżetu państwa za rok 2008 w części 73 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych

		Wykonanie 2007 r.	Ustawa budżetowa na 2008 r.	Wykonanie 2008 r.	4:3	4:2
		w tysiącach złotych			%	
1		2	3	4	5	6
OGÓŁEM		108 407	64 430	434 158	673,8	400,5
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	35 944	-	339 289	x	943,9
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	1 971	-	339 226	x	x
Rozdział 75309	Składki na ubezpieczenia społeczne	33 909	-	-	x	x
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	64	-	57	x	89,1
Rozdział 75395	Pozostała działalność	-	-	6	x	x
Dział 852	Pomoc społeczna	72 080	64 430	94 097	146,0	130,5
Rozdział 85212	Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	250	-	60	x	24,0
Rozdział 85234	Fundusz Alimentacyjny w likwidacji	71 830	64 430	94 037	146,0	130,9
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	383	-	772	x	201,6
Rozdział 85347	Renta socjalna oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne	47	-	39	x	83,0
Rozdział 85395	Pozostała działalność	336	-	733	x	218,2

W 2008 r. dochody budżetu państwa wyniosły 434 158 tys. zł. Dochody te obejmują przede wszystkim:

1. zwrot środków wycofanych z OFE za osoby podlegające zaopatrzeniu emerytalnemu tzw. służb mundurowych w kwocie 339 226 tys. zł, w związku z realizacją art. 14 ust. 4, 6, 7 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 111a ust. 3 ustawy z dnia 28.08.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.
2. środki uzyskane w wyniku likwidacji Funduszu Alimentacyjnego w kwocie 94 037 tys. zł. Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ZUS prowadzi od dnia 1 maja 2004 r. likwidację Funduszu Alimentacyjnego. W trakcie jej trwania likwidator prowadzi egzekucję należności funduszu oraz reguluje jego zobowiązania powstałe przed jej

rozpoczęciem. Stosownie do postanowień art. 69 ust. 1 wymienionej ustawy środki uzyskiwane w wyniku likwidacji funduszu podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa po zakończeniu każdego roku budżetowego do dnia 31 marca.

3. zwrot przez świadczeniobiorców nienależnie pobranych dodatków i zapomóg wypłaconych przez ZUS na podstawie ustawy z dnia 20 maja 2005 r. o dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny (Dz. U. Nr 102, poz. 852) oraz z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 35, poz. 219) oraz należnych od nich odsetek w łącznej kwocie 733 tys. zł.
4. odsetki od nienależnie pobranych świadczeń i zasiłków przedemerytalnych oraz renty socjalnej, a także środki wpłacone przez Powiatowe Urzędy Pracy z tytułu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń przedemerytalnych wypłaconych w formie zaliczkowej oraz należnych od nich odsetek w łącznej kwocie 39 tys. zł.

Plan wydatków budżetu państwa oraz jego zmiany w roku 2008 w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

		Projekt planu na 2008 r. – przedłożenie rządowe	Ustawa budżetowa na 2008 r.	Plan po zmianach	
w tysiącach złotych					
		1	2	3	4
OGÓŁEM		44 071 089	42 518 759	42 523 515	
Dział 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne		38 831 714	37 279 384	37 281 384	
Rozdział					
75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	34 780 298	33 227 968	33 229 968	
Rozdział					
75309	Składki na ubezpieczenia społeczne	710 909	710 909	720 909	
Rozdział					
75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	3 339 913	3 339 913	3 329 913	
Rozdział					
75395	Pozostała działalność	594	594	594	
Dział 851 Ochrona zdrowia		230 862	230 862	232 490	
Rozdział					
85156	Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	230 862	230 862	232 490	
Dział 852 Pomoc społeczna		-	-	121	
Rozdział					
85212	Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	-	-	121	
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej		5 008 513	5 008 513	5 009 520	
Rozdział					
85335	Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	858	858	858	
Rozdział					
85347	Renta socjalna oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne	5 007 655	5 007 655	5 007 655	
Rozdział					
85395	Pozostała działalność	-	-	1 007	

W trakcie roku budżetowego plan wydatków został zwiększony z 42 518 759 tys. zł do 42 523 515 tys. zł, tj. o 4 756 tys. zł. W planie na 2008 r. dokonano następujących zmian:

1. zwiększono o 2 000 tys. zł dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na wypłatę rent specjalnych przeznaczonych rodzicom, małżonkom i dzieciom

osób, które poniosły śmierć w grudniu 1970 r. w wyniku działań wojska i milicji w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie i Elblągu.

2. zwiększono o 1 628 tys. zł wydatki na składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, w związku z wyższą niż zakładano liczbą urodzeń.
3. zwiększono o 121 tys. zł wydatki na sfinansowanie wypłat świadczeń rodzinnych, w związku z wyrokami sądowymi przyznającymi te świadczenia, jak również na świadczenia niewypłacone w terminie przez pracodawców.
4. zwiększono o 1 007 tys. zł wydatki na zapomogi dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny przyznane wyrokami sądowymi.
5. przeniesiono środki w kwocie 10 000 tys. zł w ramach działu 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z rozdziału 75313 - Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS do rozdziału 75309 - Składki na ubezpieczenia społeczne w celu sfinansowania składek emerytalno-rentowych naliczonych od wypłaconych wyrównań zasiłków macierzyńskich w wyniku realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 czerwca 2008 r.

Wykonanie planu wydatków budżetu państwa za rok 2008 w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wydatki budżetu w 2008 r. wyniosły 41 720 034 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach, i były wyższe od poniesionych w ubiegłym roku o 6 559 815 tys. zł. Niewykorzystane środki w kwocie 89 945 tys. zł zostały zwrócone do budżetu państwa.

		Wykonanie 2007 r.	Ustawa budżetowa na 2008 r.	Plan po zmianach	Wykonanie 2008 r.	5:4	5:2
		w tysiącach złotych				%	
1	2	3	4	5	6	7	
OGÓŁEM		35 160 219	42 518 759	42 523 515	41 720 034	98,1	118,7
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	28 349 727	37 279 384	37 281 384	37 267 559	100,0	131,5
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	23 892 986	33 227 968	33 229 968	33 229 968	100,0	139,1
Rozdział 75309	Składki na ubezpieczenia społeczne	1 140 446	710 909	720 909	711 382	98,7	62,4
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	3 315 721	3 339 913	3 329 913	3 325 646	99,9	100,3
Rozdział 75395	Pozostała działalność	574	594	594	563	94,8	98,1
Dział 851	Ochrona zdrowia	222 182	230 862	232 490	231 237	99,5	104,1
Rozdział 85156	Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	222 182	230 862	232 490	231 237	99,5	104,1
Dział 852	Pomoc społeczna	189	-	121	189 156,2	100,0	
Rozdział 85212	Świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	189	-	121	189 156,2	100,0	
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 588 121	5 008 513	5 009 520	4 221 049	84,3	64,1
Rozdział 85335	Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	879	858	858	772	90,0	87,8
Rozdział 85347	Renta socjalna oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne	5 363 725	5 007 655	5 007 655	4 219 407	84,3	78,7
Rozdział 85395	Pozostała działalność	1 223 517	-	1 007	870	86,4	0,1

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

W 2008 roku wydatki wyniosły 37 267 559 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach i były wyższe o 31,5% od wydatków poniesionych w 2007 r. Wydatki te obejmują:

1. dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 33 229 968 tys. zł, z tego:

- 232 271 tys. zł stanowi dotacja celowa,
- 32 997 697 tys. zł dotacja uzupełniająca.

Dotacja dla FUS w 2008 r. wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 39,1%. Wzrost ten spowodowany był przede wszystkim obniżeniem stopy składki rentowej (z 13% do 10% w lipcu 2007 r. i z 10% do 6% od stycznia 2008 r.), a tym samym zmniejszeniem wpływów z tytułu składek na dochody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ponadto wynikał ze zwiększenia przeciętnej liczby wypłacanych świadczeń emerytalno - rentowych o 120,5 tys. (o 1,7%).

2. składki na ubezpieczenia społeczne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński w kwocie 711 382 tys. zł, stanowiły 98,7% planu po zmianach i były niższe o 37,6% w porównaniu do 2007 r. Spadek ten wynika z zaprzestania od 1 stycznia 2008 r. finansowania składek emerytalnych i rentowych za osoby niepełnosprawne przez budżet państwa i przejście go zgodnie z ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw przez PFRON. W związku z czym w 2008 r. ze środków budżetu państwa sfinansowano tylko w styczniu składki za osoby niepełnosprawne należne za grudzień 2007 roku.

3. świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS w kwocie 3 325 646 tys. zł, które stanowiły 99,9% planu po zmianach i wzrosły o 0,3% w stosunku do 2007 r. Z kwoty tej 3 299 846 tys. zł stanowiły wydatki na świadczenia, 25 739 tys. zł wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalania uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnych wypłat oraz 61 tys. zł odsetki za opóźnienia w wypłacie świadczeń. Na wzrost wydatków miała wpływ przede wszystkim wysokość tych świadczeń w wyniku przeprowadzonej waloryzacji wskaźnikiem 106,5% od 1 marca 2008 r. W 2008 r. ZUS wypłacał m.in.:

- 95,3 tys. (przeciętnie miesięcznie) rent inwalidom wojennym i wojskowym wraz z rentami rodzinnymi oraz świadczeń emerytalno-rentowych kombatantom na kwotę 1 797 854 tys. zł,
- 378,1 tys. (przeciętnie miesięcznie) ryczałtów energetycznych na kwotę 520 948 tys. zł,
- 158,5 tys. (przeciętnie miesięcznie) dodatków kombatanckich na kwotę 307 074 tys. zł,
- ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy dla emerytów i rencistów kolejowych w kwocie 266 382 tys. zł,
- 124,1 tys. (przeciętnie miesięcznie) świadczeń pieniężnych dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej na kwotę 217 185 tys. zł.

4. koszty rent odszkodowawczych wypłacanych przez ZUS 73 osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej w kwocie 563 tys. zł, co stanowi 98,1% wydatków poniesionych w 2007 roku.

Dział 851 – Ochrona zdrowia – składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego

Wydatki w tym dziale obejmują składki na ubezpieczenie zdrowotne osób przebywających na urloпах wychowawczych oraz osób pobierających renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz członków ich rodzin. W 2008 r. wydatki budżetu na ten cel wyniosły 231 237 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach i obejmowały składki za osoby pobierające renty (inwalidów wojennych i wojskowych) w kwocie 146 566 tys. zł oraz składki za osoby przebywające na urloпах wychowawczych w kwocie 84 671 tys. zł. Wydatki te były w 2008 r. o 4,1% wyższe od poniesionych w roku ubiegłym, na co miała wpływ m.in. utrzymująca się tendencja wzrostu liczby urodzeń o 6,9% wobec 3,6% w 2007 roku, a tym samym liczby osób przebywających na urloпах wychowawczych.

Dział 852 – Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego

Wypłatę świadczeń rodzinnych finansowanych ze środków budżetu państwa, z dniem 1 września 2006 r. przejęły organy właściwe do realizacji zadań w tym zakresie, dlatego też ustawa budżetowa na rok 2008 w części 73-ZUS nie uwzględniała wydatków na ten cel. Zakład w 2008 r. realizował jeszcze wypłaty z tytułu tych świadczeń przyznanych m.in. wyrokami sądów, jak również świadczenia niewypłacone w terminie przez pracodawców należne za okres do 31 sierpnia 2006 r. Wydatki budżetu z tytułu wypłaty świadczeń rodzinnych wyniosły ogółem 189 tys. zł (w tym z tytułu odsetek 6 tys. zł), tj. 156,2% planu po zmianach. Zmiany planu wydatków budżetowych dokonano w rozdziale 85212 do łącznej kwoty 121 tys. zł, uwzględniając realizację wypłat świadczeń rodzinnych do dnia 30 czerwca 2008 r. przez O/ZUS oraz zakłady pracy. W II półroczu 2008 r. płatnicy składali deklaracje korygujące za okresy poprzednie, co spowodowało istotne zmniejszenie kwot świadczeń rodzinnych, w porównaniu z poprzednimi miesiącami, rozliczanych w ciężar składek. W związku z powyższym złożone przez płatników deklaracje korygujące zostały objęte postępowaniem wyjaśniającym, w wyniku czego płatnicy składek powtórnie skorygowali uprzednio, nieprawidłowo złożone dokumenty rozliczeniowe. W celu dokonania rocznego rozliczenia wydatków na świadczenia rodzinne za rok 2008 z uwzględnieniem wyników prowadzonych postępowań wyjaśniających, Zakład dokonał, jak co roku, ponownego przetworzenia deklaracji rozliczeniowych za cały 2008 rok.

Dane te uzyskano w styczniu 2009 r., w związku z czym dokonanie odpowiednich zmian w planie wydatków budżetowych do końca 2008 r. było niemożliwe.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

W 2008 roku wydatki na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły ogółem 4 221 049 tys. zł, tj. 84,3% planu po zmianach i były niższe o 35,9% od wydatków poniesionych w 2007 r. Wydatki te obejmują:

1. refundacje ulg przysługujących inwalidom wojennym i wojskowym z tytułu ubezpieczenia OC i AC w kwocie 772 tys. zł.
2. wypłaty rent socjalnych oraz zasiłków i świadczeń przedemerytalnych w kwocie 4 219 407 tys. zł, które były niższe o 21,3% od wydatków w 2007 r. Z kwoty tej 4 147 570 tys. zł stanowią wydatki na wypłatę świadczeń, 71 807 tys. zł wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalenia uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń, a 30 tys. zł odsetki. Wydatki na świadczenia zmniejszyły się w porównaniu do 2007 r., przede wszystkim w związku z ubytkiem liczby świadczeniobiorców pobierających zasiłki i świadczenia przedemerytalne w wyniku przechodzenia na wcześniejszą emeryturę mężczyzn po osiągnięciu wieku 60 lat urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., legitymujących się co najmniej 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym lub co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jeżeli zostali uznani za całkowicie niezdolnych do pracy (zmiana ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 28 marca 2008 r.). Liczba świadczeń przedemerytalnych zmniejszyła się w ciągu roku o 96,5 tys. osób do poziomu 73,2 tys. w grudniu, natomiast zasiłków przedemerytalnych odpowiednio o 47,3 tys. do poziomu 110,4 tys. Z ogólnej kwoty wydatków na wypłatę:
 - rent socjalnych wydatkowano 1 570 696 tys. zł, przy czym 1 530 283 tys. zł stanowiły wydatki na wypłatę świadczeń, natomiast 40 399 tys. zł wynagrodzenie Zakładu, a 14 tys. zł odsetki. Świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu. Renta socjalna wynosi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy określonej w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Przeciętna miesięczna liczba rent socjalnych w 2008 r. wyniosła 240,5 tys. i była o 1,0% wyższa w porównaniu do ub. r., przeciętna wysokość świadczenia ukształtowała się na poziomie 529,13 zł.
 - świadczeń i zasiłków przedemerytalnych wydatkowano 2 648 711 tys. zł, przy czym 2 617 287 tys. zł stanowiły wydatki na wypłatę świadczeń, 31 408 tys. zł wynagrodzenie Zakładu, a 16 tys. zł odsetki. Wypłata świadczeń obejmuje wydatki na świadczenia przedemerytalne w kwocie 1 411 270 tys. zł, na zasiłki przedemerytalne 1 202 281 tys. zł oraz na zasiłki pogrzebowe 3 736 tys. zł. Przeciętna miesięczna wysokość świadczenia przedemerytalnego wyniosła 966,40 zł, a świadczenie było wypłacane przeciętnie dla 122,1 tys. osób (spadek o 36,8% w stosunku

do 2007 r.). Przeciętna miesięczna wysokość zasiłku przedemerytalnego wyniosła 749,06 zł, a zasiłek wypłacany był przeciętnie dla 133,8 tys. osób (spadek o 23,4% w stosunku do 2007 r.).

3. wypłatę zapomóg dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny na podstawie ustawy z dnia 20 maja 2005 r. o dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny oraz z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny oraz niektórych innych ustaw przyznanych wyrokami sądowymi wraz z odsetkami w łącznej kwocie 870 tys. zł.

Wykonanie planu finansowego
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

2008

FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (FUS)

Zadania i organizacja FUS

FUS jest państwowym funduszem celowym bez osobowości prawnej, powołanym w celu realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych. Środki FUS są przeznaczane przede wszystkim na wypłatę świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego. Realizacji tych wypłat dokonuje ZUS jako dysponent Funduszu. W ramach FUS wyodrębnia się fundusze: emerytalny, rentowy, chorobowy, wypadkowy - gromadzące składki i finansujące wydatki.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych określa przychody i wydatki FUS oraz zasady otrzymywania i dysponowania dotacją z budżetu państwa. Zgodnie z zapisami ustawy do przychodów FUS należą między innymi:

- składki na ubezpieczenia społeczne, nie podlegające przekazaniu do otwartych funduszy emerytalnych,
- refundacja z tytułu przekazywania składek do OFE,
- wpłaty z budżetu państwa i innych instytucji, przekazane na świadczenia, których wypłatę zlecono Zakładowi (oprócz świadczeń finansowanych z odrębnych rozdziałów budżetowych oraz wpłat z instytucji zagranicznych),
- wpływy z oprocentowania rachunków bankowych FUS,
- odsetki od nieterminowo regulowanych zobowiązań wobec FUS oraz zwroty nie-należnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami,
- wpływy z opłaty dodatkowej i prolongacyjnej,
- dotacje z budżetu państwa.

Za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych FUS może zaciągać kredyty.

Ze środków zgromadzonych w FUS finansowane są między innymi:

- wypłaty świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego oraz wypadkowego,
- wydatki na prewencję rentową oraz wypadkową,
- spłaty kredytów wraz z odsetkami,
- odsetki za nieterminowe wypłaty świadczeń,
- wydatki związane ze zleconą Zakładowi wypłatą świadczeń z budżetu państwa i innych instytucji,
- odpisy stanowiące przychody Zakładu.

Założenia planu i ich wykonanie

Wykonanie poszczególnych pozycji planu w znaczącym stopniu zależy od tego na ile sprawdziły się założenia będące podstawą jego konstrukcji. Dwie najważniejsze grupy to: założenia makroekonomiczne i prawno-systemowe. Ich realizacja w innej niż założono formie lub wielkości jest zazwyczaj znaczącym czynnikiem powodującym rozbieżności pomiędzy planowanymi a wykonanymi przepływami finansowymi. Poniżej przedstawiono stopień realizacji najważniejszych makroekonomicznych założeń planu na 2008 r.

	Założenia	Wykonanie
Wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	105,9%	110,2%
Wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej	102,0%	104,8% ^{*)}
Stopa bezrobocia (na koniec okresu)	9,9%	9,5%
Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	102,3%	104,2%
Średnioroczna stopa procentowa operacji otwartego rynku	5,2%	5,7%

^{*)} Dane dla sektora przedsiębiorstw

Należy zwrócić uwagę, że zrealizowane wielkości poszczególnych wskaźników sprzyjały poprawie sytuacji finansowej FUS. Najważniejsze założenia systemowe oraz parametry planu na rok 2008 i ich wykonanie przedstawiają się następująco:

1. od 1 stycznia 2008 r. ponownie obniżono stopę procentową składki na ubezpieczenie rentowe z 10,0% do 6,0% (w pierwszym etapie od 1 lipca 2007 r. składka rentowa uległa obniżeniu z 13,0% do 10,0%).
2. część składki na ubezpieczenie emerytalne przekazywana do FRD wyniosła 0,35% podstawy wymiaru składki na fundusz emerytalny, zgodnie z założeniem planu finansowego (było to o 0,05 pp. więcej niż w 2007 r.).
3. wskaźnik ściągłości składek na ubezpieczenia społeczne wyniósł 99,4% i był wyższy od założonego w planie finansowym (98,3%).
4. przeprowadzono waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 106,5% przy planowanym 105,6%.
5. zrealizowano czwarty (ostatni) etap wyrównywania tzw. starego portfela, tj. podwyższono od 1 marca 2008 r. kwotę bazową do poziomu 100,0% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania emerytom i rencistom urodzonym po dniu 31 grudnia 1929 r.
6. liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) wyniosła przeciętnie miesięcznie 7 366,4 tys. przy zakładanej w planie 7 287,0 tys. Znaczny wzrost liczby świadczeń spowodowany był realizacją postanowień wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przyznającego uprawnienia do wcześniejszych emerytur mężczyznom po osiągnięciu wieku 60 lat urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., legitymującym się co najmniej 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym lub co najmniej 25-letnim okresem

składkowym i nieskładkowym, jeżeli zostali oni uznani za całkowicie niezdolnych do pracy.

Sytuacja finansowa FUS

Sytuacja finansowa Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w 2008 r. była korzystna. Dzięki dobrej koniunkturze gospodarczej oraz ukształtowaniu się wskaźników makroekonomicznych na poziomie wyższym niż zakładano, przychody Funduszu (wg wpływów) zwiększyły się o 5 149 985 tys. zł w stosunku do planu po zmianach, w tym składki na ubezpieczenia społeczne o 3 020 524 tys. zł (pomimo dalszego obniżenia o 4 pp. od 1 stycznia 2008 r. stopy składki na ubezpieczenie rentowe). Pozwoliło to na pokrycie wyższych o 3 297 515 tys. zł od planowanych wydatków na świadczenia. Stan Funduszu na koniec 2008 r. był dodatni i wyniósł 4 791 139 tys. zł, przy czym stan środków pieniężnych 3 661 165 tys. zł. Zakład nie musiał zaciągać w 2008 roku kredytów w bankach komercyjnych.

Przychody

W 2008 r. przychody Funduszu wyniosły według przypisu 137 329 987 tys. zł i stanowiły 103,8% planu po zmianach.

	Wykonanie 2007 r.	Plan na 2008 r. po zmianach	Wykonanie 2008 r.	4:3	4:2	Struktura przychodów 2008 r.		
						wg przypisu	wg wpływów	
	w tysiącach złotych			%		%		
	1	2	3	4	5	6	7	8
Przychody								
- przypis	129 721 007	132 356 207	137 329 987	103,8	105,9	100,0	X	
- wpływy	129 628 119	130 946 554	136 096 539	103,9	105,0	X		100,0
Składki na ubezpieczenia społeczne								
- przypis	87 973 782	79 960 000	82 161 826	102,8	93,4	59,8	X	
- wpływy	88 397 904	78 626 221	81 646 745	103,8	92,4	X		60,0
Dotacja z budżetu	23 892 986	33 229 968	33 229 968	100,0	139,1	24,2		24,4
- celowa	230 074	243 888	232 271	95,2	101,0	0,2		0,2
- uzupełniająca	23 662 912	32 986 080	32 997 697	100,0	139,4	24,0		24,2
Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE	16 219 292	17 994 934	19 911 481	110,7	122,8	14,5		14,6
Pozostałe przychody								
- przypis	1 634 947	1 171 305	2 026 712	173,0	124,0	1,5	X	
- wpływy	1 117 937	1 095 431	1 308 345	119,4	117,0	X		1,0

Przychody ze składek

Główną pozycję przychodów stanowiły przypisane składki na ubezpieczenia społeczne, które wyniosły 82 161 826 tys. zł, tj. o 6,6% mniej w stosunku do roku poprzedniego, natomiast wpływy ze składek były niższe o 7,6%. Wynikało to przede wszystkim z drugiego etapu obniżenia od 1 stycznia 2008 r. składki rentowej do poziomu 6% podstawy jej wymiaru (poprzednio od 1 lipca 2007 r. o 3% - łączny skutek obniżenia składki rentowej o 7% w 2008 roku wyniósł 23,1 mld zł). Zmniejszenie wpływów z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne zostało częściowo złagodzone korzystną sytuacją na rynku pracy. Wzrosła liczba pracujących, zmniejszyło się bezrobocie (9,5% wobec planowanego 9,9%) i jednocześnie dynamicznie wzrosły wynagrodzenia w gospodarce narodowej (o 10,2% wobec zakładanych 5,9%).

Ponadto, korzystna sytuacja gospodarcza kraju miała wpływ na zwiększenie spłaty zadłużenia przez płatników składek, jak również na poprawę wywiązywania się płatników składek z ich bieżących płatności, co ma odzwierciedlenie w osiągniętym poziomie ściągальności składek (99,4% przy zakładanym 98,3%).

Dotacje z budżetu

Dotacja z budżetu państwa w 2008 roku wyniosła 33 229 968 tys. zł i stanowiła 24,2% przychodów (według przypisu). Z otrzymanej kwoty dotacji przeznaczono:

- 232 271 tys. zł na dotację celową,
- 32 997 697 tys. zł na uzupełnienie niedoboru środków Funduszu. Jej wzrost o 39,4% w stosunku do 2007 roku spowodowany był przede wszystkim mniejszymi wpływami z tytułu składek na ubezpieczenie rentowe w wyniku obniżenia stopy procentowej składki.

Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE

Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE wyniosła 19 911 481 tys. zł i była wyższa od zaplanowanej o 1 916 547 tys. zł. Zwiększone transfery środków do OFE były następstwem dobrej sytuacji na rynku pracy oraz wzrostu przeciętnego wynagrodzenia, a więc w konsekwencji zwiększonych przychodów na ubezpieczenie emerytalne. Poprawiająca się sytuacja finansowa przedsiębiorstw umożliwiła im terminowe opłacanie składek bieżących i zaległych.

W 2008 r. przekazano do OFE 1 780 676 tys. zł składek (wraz z obligacjami) za lata ubiegłe.

Pozostałe przychody

Pozostałe przychody według przypisu w 2008 roku wyniosły 2 026 712 tys. zł (1,5% przychodów ogółem). Złożyły się na nie m.in.:

- pochodne i odsetki od należności z tytułu składek 1 128 053 tys. zł,

- rozwiązanie odpisów aktualizujących i rezerw 611 571 tys. zł,
- zwroty nienależnie pobranych świadczeń z odsetkami 160 507 tys. zł,
- oprocentowanie środków na rachunkach bankowych 104 383 tys. zł.

Na odchylenie pozostałych przychodów od planowanych o 855 407 tys. zł wpływ miało przede wszystkim rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek wraz z odsetkami oraz rezerw (nie mające charakteru kasowego), które ukształtowało się na wyższym poziomie niż zakładano w planie. Ponadto efektywne działania Zakładu dotyczące dochodzenia należności jak również korzystna sytuacja finansowa przedsiębiorstw wpłynęła na spłatę zadłużenia przez płatników składek, jak również na poprawę wywiązywania się ich z bieżących płatności, w rezultacie przychody odsetek od należności z tytułu składek oraz ich pochodnych były wyższe od zakładanych w planie o 168 900 tys. zł.

Koszty

W 2008 roku koszty Funduszu wyniosły 136 133 380 tys. zł stanowiąc 101,7% planu po zmianach i wzrosły ogółem o 12 378 364 tys. zł, tj. o 10,0% w stosunku do roku poprzedniego. Na dokonywanie w 2008 roku ponadplanowych wydatków na świadczenia finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzyskał zgodę stosownie do zapisów art. 151 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

Koszty Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przedstawiały się następująco:

	Wykonanie 2007 r.	Plan na 2008r. po zmianach	Wykonanie 2008 r.	4:3	4:2	Struktura kosztów 2008 r.	
	w tysiącach złotych			%			
	1	2	3	4	5	6	7
Koszty ogółem	123 755 016	133 916 133	136 133 380	101,7	110,0	100,0	
Świadczenia pieniężne	118 013 249	128 883 305	132 180 820	102,6	112,0	97,1	
- emerytury i renty	109 955 881	120 049 346	122 288 766	101,9	111,2	89,8	
- pozostałe świadczenia	8 057 368	8 833 959	9 892 054	112,0	122,8	7,3	
Wydatki bieżące	3 784 808	3 580 296	3 592 413	100,3	94,9	2,6	
w tym:							
Odpis na działalność Zakładu	3 138 000	3 349 523	3 349 523	100,0	106,7	2,5	
Prewencja rentowa	108 918	126 683	116 023	91,6	106,5	0,1	
Prewencja wypadkowa	1 993	2 200	1 596	72,5	80,1	0,0	
Koszty obsługi kredytów	111 187	100 098	0	x	x	-	
Rezerwy ¹⁾	1 956 959	1 452 532	360 147	24,8	18,4	0,3	

1) pozycja obejmuje rezerwy oraz odpisy aktualizujące należności

Emerytury i renty

Największą pozycją kosztów FUS są świadczenia emerytalno-rentowe, które wyniosły 122 288 766 tys. zł i były wyższe o 2 239 420 tys. zł (o 1,9%) od zakładanych w planie po zmianach. Przekroczenie planu wydatków wiąże się przede wszystkim z:

- wypłatą emerytur mężczyznom po osiągnięciu wieku 60 lat urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., legitymującym się co najmniej 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym lub co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jeżeli zostali oni uznani za całkowicie niezdolnych do pracy (w wyniku realizacji postanowień Trybunału Konstytucyjnego - zmiana ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 28 marca 2008 r.). W grudniu 2008 r. w tym trybie wypłacono 139,1 tys. świadczeń. W całym 2008 roku kwota wypłat świadczeń z tego tytułu przekroczyła 1,7 mld zł.
- zakończeniem z dniem 31 grudnia 2008 r. nabywania uprawnień do wcześniejszych emerytur przez osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., co wpłynęło na przyspieszenie podjęcia decyzji o przejściu na emeryturę przez osoby spełniające warunki do jej otrzymania.
- przeprowadzeniem od 1 marca 2008 r. waloryzacji świadczeń wyższym wskaźnikiem 106,5% przy planowanym 105,6%.

Przeciętna miesięczna wypłata świadczenia emerytalno-rentowego wyniosła 1 362,35 zł i wzrosła w porównaniu do 2007 roku o 9,6%. Na wzrost wysokości świadczenia główny wpływ miała przeprowadzona w marcu 2008 r. waloryzacja świadczeń emerytalno - rentowych wskaźnikiem 106,5%, obowiązująca od 1 marca 2008 r. wyższa o 10,5% kwota bazowa dla nowoprzyznawanych świadczeń, jak również podwyższona kwota bazowa do poziomu 100% przeciętnego wynagrodzenia stanowiącego podstawę do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania emerytom i rencistom urodzonym po dniu 31 grudnia 1929 r. (tzw. wyrównanie starego portfela). Dodatkowo na wzrost wypłat wpływ miała wyżej wspomniana nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 28 marca 2008 r.

Przeciętna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe wzrosła w 2008 roku o blisko 120,5 tys. osób do poziomu 7 366,4 tys. (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi), przede wszystkim na skutek wzrostu liczby nowoprzyznawanych emerytur (340,5 tys. w 2008 roku wobec 215,4 tys. w 2007 roku), głównie wcześniejszych, przyznanych mężczyznom urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. w wyniku realizacji postanowień Trybunału Konstytucyjnego oraz kobietom urodzonym w 1953 r., które w 2008 roku nabyły uprawnienia do wcześniejszych emerytur (w wyniku zapisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. przedłużających o rok, tj. do 31 grudnia 2008 r. możliwości nabywania uprawnień do wcześniejszych emerytur).

Przeciętna liczba poszczególnych rodzajów świadczeń w 2008 r. zmieniła się odpowiednio (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi):

- emerytury wzrosły o 210,8 tys., tj. do poziomu 4 797,7 tys.,

- renty z tytułu niezdolności do pracy zmniejszyły się o 88,4 tys., tj. do poziomu 1 325,7 tys.,
- renty rodzinne zmniejszyły się o 1,9 tys., tj. do poziomu 1 243,0 tys.

Pozostałe świadczenia

Koszty pozostałych świadczeń w 2008 r. wyniosły łącznie 9 892 054 tys. zł (tj. 112,0% planu) i w stosunku do 2007 r. wzrosły o 22,8%. Wynika to zarówno ze wzrostu liczby wypłacanych zasiłków jak i wzrostu poziomu wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru wypłacanych zasiłków i świadczeń. Ponadto w 2008 roku wypłacano wyrównania i należne od nich odsetki w wyniku realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 czerwca 2008 r. podwyższającego podstawy wymiaru wypłacanych zasiłków i świadczeń z ubezpieczenia społecznego o składniki wynagrodzenia, których nie uwzględniono w podstawie wypłacanych świadczeń. W 2008 r. dokonywano dodatkowo, na wniosek ubezpieczonych, wypłaty wyrównań oraz odsetek za okres 3 lat wstecz.

Główną pozycję tych kosztów (49,6%) stanowiły wydatki na zasiłki chorobowe, które wyniosły 4 905 672 tys. zł (118,4% planu) i wzrosły w stosunku do 2007 r. o 24,1%. Liczba dni absencji chorobowej finansowanej przez FUS wyniosła 108,6 mln tj. 114,3% planu i wzrosła do 2007 r. o 12,6 mln (o 13,2%) w następstwie zwiększenia liczby zatrudnionych, jak również wzrostu przeciętnej długości okresu trwania niezdolności do pracy.

Na wyższym niż zaplanowano poziomie ukształtowały się również wydatki na:

- zasiłki macierzyńskie w kwocie 1 810 729 tys. zł (111,9% planu), które wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 29,2% w następstwie utrzymującej się tendencji wzrostu liczby urodzeń o 6,9% wobec 3,6% w 2007 r. oraz wzrostu udziału urodzeń dzieci drugich i kolejnych, na które przysługuje dłuższy wymiar urlopu macierzyńskiego. Liczba dni zasiłków macierzyńskich wyniosła 35,1 mln, tj. 112,6% planu i wzrosła do 2007 r. o 5,1 mln.
- zasiłki opiekuńcze w kwocie 369 903 tys. zł (111,8% planu), przede wszystkim w związku ze wzrostem w stosunku do 2007 roku liczby dni zasiłkowych o 25,9%, co jest m.in. konsekwencją wzrostu liczby urodzeń, jak również przyznania prawa do zasiłków opiekuńczych osobom dobrowolnie podlegającym ubezpieczeniu chorobowemu.
- świadczenia rehabilitacyjne w kwocie 776 202 tys. zł (111,6% planu), które wzrosły do 2007 r. o 26,3% w wyniku wzrostu liczby tych świadczeń o 24,6%. Z uwagi na brak możliwości przedłużania okresu pobierania zasiłku chorobowego powyżej 182 dni od 2005 r. wzrastał odsetek osób korzystających ze świadczeń rehabilitacyjnych. Dotyczy to głównie kobiet będących w ciąży, którym lekarze orzecznicy przyznają to świadczenie do dnia porodu.
- zasiłki pogrzebowe w kwocie 1 734 740 tys. zł (101,7% planu), które wzrosły w porównaniu do 2007 r. o 12,8% głównie z tytułu wyższej przeciętnej wysokości tych zasiłków o 9,9%, w związku ze wzrostem wynagrodzeń w gospodarce narodowej.

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące w 2008 r. wyniosły 3 592 413 tys. zł i były wyższe od zakładanych w planie o 0,3%. W kwocie tej 123 412 tys. zł stanowiły koszty memoriałowe (głównie koszty świadczeń dotyczące danego roku bilansowego a wykazane przez płatników składek w deklaracjach w roku następnym), których plan nie uwzględniał. Po ich wyeliminowaniu wydatki bieżące byłyby niższe od zakładanych w planie o 3,1%.

W ramach wydatków bieżących sfinansowano odpis na działalność ZUS, wydatki na prewencje rentową i wypadkową oraz wynagrodzenia dla płatników składek. W z związku z korzystną sytuacją finansową Funduszu w 2008 r. FUS nie poniósł planowanych wydatków na koszty obsługi kredytu w kwocie 100 098 tys. zł.

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2008 wyniósł 3 349 523 tys. zł, stanowiąc 2,5% kosztów ogółem i był wyższy o 211 523 tys. zł w porównaniu do 2007 roku.

Prewencja rentowa i wypadkowa

Wydatki na prewencję rentową wyniosły 116 023 tys. zł, tj. 91,6% kwoty planowanej. Koszt leczenia rehabilitacyjnego, zwrot kosztów przejazdu na rehabilitację ubezpieczonych oraz koszty opłat miejscowych wyniosły łącznie 115 809 tys. zł i były o 7 119 tys. zł wyższe niż w roku poprzednim. W ramach tych środków leczeniu rehabilitacyjnemu poddanych zostało 67,2 tys. ubezpieczonych, tj. o 4,8 tys. osób mniej niż planowano i o 3,3 tys. osób mniej niż w 2007 r. Niższa liczba osób poddanych rehabilitacji jest konsekwencją niższej, w stosunku do potrzeb Zakładu, liczby miejsc w ośrodkach rehabilitacyjnych zgłoszonych w postępowaniu konkursowym w 2007 r. i powtórzonym, w związku z niewystarczającą liczbą ofert na świadczenie tych usług, jeszcze w 2008 r. Na pozostałe wydatki m.in. szkolenia, konferencje i sympozja przeznaczono 214 tys. zł.

Wydatki na prewencję wypadkową wyniosły 1 596 tys. zł, tj. 72,5% kwoty planowanej. Środki te przeznaczono na finansowanie działalności związanej z zapobieganiem wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, głównie poprzez upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe, przeprowadzenie prac naukowo-badawczych mających na celu eliminację lub ograniczenie przyczyn powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe.

Wynagrodzenia dla płatników składek

Wynagrodzenia dla płatników składek z tytułu wykonywania zadań związanych z ustalaniem prawa do świadczeń i ich wysokości oraz wypłatą świadczeń z ubezpieczenia chorobowego wyniosły 1 859 tys. zł, tj. 103,9% planu, co jest konsekwencją ponadplanowych wypłat świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Koszty obsługi kredytów

Utrzymująca się dobra sytuacja makroekonomiczna umożliwiła sfinansowanie wydatków Funduszu w 2008 r. bez zaciągania kredytów w bankach komercyjnych. Należy podkreślić, że taka sytuacja miała miejsce po raz pierwszy od 1999 r., tj. od początku reformy systemu emerytalnego.

Rezerwy

W 2008 r. dokonano m.in. odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek, nienależnie pobranych świadczeń, a także utworzenia rezerw na zobowiązania w łącznej wysokości 360 147 tys. zł. Na tą kwotę składają się:

- rezerwy na świadczenia nie zgłoszone do końca roku bilansowego a wypłacone po jego zakończeniu 71 025 tys. zł.
- rezerwy z tytułu nie przekazanych składek do OFE 273 920 tys. zł,
- odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami oraz należności spornych 15 202 tys. zł.

Znaczny spadek wykonania w pozycji Rezerwy w porównaniu do planu wynika przede wszystkim z dobrej sytuacji makroekonomicznej, która umożliwiła płatnikom bieżące opłacanie składek.

Realizacja planu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w ujęciu zadaniowym

W 2008 r. wydatki FUS w ujęciu zadaniowym wyniosły 132 298 439 tys. zł i były wyższe o 3 286 251 tys. zł (o 2,5%) od planu po zmianach oraz o 12,0% od wykonania w 2007 r. Na ogólną kwotę wydatków z tego tytułu zrealizowanych przez Fundusz złożyły się głównie świadczenia emerytalno – rentowe, tj.:

- emerytury – 85 737 871 tys. zł, z tego: z funduszu emerytalnego – 84 118 935 tys. zł i z funduszu rentowego 1 618 936 tys. zł. Wydatki na emerytury były wyższe o 2 784 662 tys. zł (o 3,4%) od planowanych oraz o 14% od wykonania w 2007 r.,
- renty 32 853 067 tys. zł, z tego: z funduszu rentowego – 29 051 313 tys. zł i z funduszu wypadkowego 3 801 754 tys. zł. Wydatki na renty były niższe o 502 646 tys. zł (o 1,5%) od planowanych oraz wyższe o 4,9 % w porównaniu do 2007 r.,
- dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie – 3 697 828 tys. zł, które były niższe od planowanych o 42 596 tys. zł (o 1,1%) oraz wyższe o 7,9 % w porównaniu do 2007 r.

Wyższe od zakładanego wykonanie planu wydatków na emerytury wynikało przede wszystkim ze wzmożonego przechodzenia na emerytury mężczyzn urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. którzy osiągnęli 60 lat i legitymowali się co najmniej 35-letnim okresem składkowym i nieskładkowym lub co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jeżeli zostali oni uznani za całkowicie niezdolnych do

pracy (w wyniku realizacji postanowień Trybunału Konstytucyjnego - zmiana ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 28 marca 2008 r.) oraz z przeprowadzenia waloryzacji świadczeń od 1 marca 2008 r. wyższym od przyjętego w ustawie budżetowej o 0,9 pp. wskaźnikiem waloryzacji.

Na niższy niż zaplanowano w ustawie budżetowej poziom wydatków na renty miały wpływ konsekwencje realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przyznającego prawo do wcześniejszej emerytury mężczyznom, którzy osiągnęli 60 lat. W wyniku tego osoby (spełniające odpowiednie warunki) pobierające dotychczas renty wystąpiły z wnioskiem o zamianę świadczenia na emeryturę, co zmniejszyło wypłaty świadczeń rentowych zwiększając jednocześnie wypłaty emerytur.

Przeciętna miesięczna wypłata świadczenia emerytalno-rentowego wyniosła 1 362,35 zł i wzrosła w porównaniu do 2007 r. o 9,6%, natomiast przeciętna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe wzrosła o blisko 120,5 tys. osób do poziomu 7 366,4 tys. (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi).

Wydatki na zasiłki chorobowe i na pozostałe zasiłki i świadczenia w 2008 r. wyniosły 9 892 054 tys. zł, co stanowiło 112,0% planu. Wynika to zarówno ze wzrostu liczby świadczeń jak i poziomu wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru wypłacanych zasiłków i świadczeń. Ponadto na wyższe wydatki wpłynęła również realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego, na mocy którego zwiększeniu uległy podstawy wymiaru wypłacanych zasiłków i świadczeń z ubezpieczenia społecznego o składniki wynagrodzenia, których nie uwzględniono w podstawie wypłacanych świadczeń (w 2008 r. dokonywano dodatkowo, na wniosek ubezpieczonych, wypłaty wyrównań oraz odsetek za okres 3 lat wstecz). Wydatki na zasiłki chorobowe stanowiły 118,4 % planu i wzrosły w stosunku do 2007 r. o 24,1% w wyniku wyższej niż planowano liczby dni zasiłkowych. Liczba dni absencji chorobowej finansowanej przez FUS wyniosła 108,6 mln, tj. 114,3% planu i wzrosła do 2007 r. o 12,6 mln. Jednocześnie na wyższym poziomie w stosunku do planu ukształtowały się m. in. wydatki na zasiłki macierzyńskie (111,9%) w następstwie utrzymującej się tendencji wzrostu liczby urodzeń a także wzrostu udziału urodzeń dzieci drugich i kolejnych, na które przysługuje dłuższy wymiar urlopu macierzyńskiego oraz wydatki na zasiłki opiekuńcze (111,8%). Liczba dni zasiłków macierzyńskich wyniosła 35,1 mln, tj. 112,6% planu i wzrosła do 2007 r. o 5,1 mln.

Wydatki na prewencję rentową w 2008 r. wyniosły 116 023 tys. zł i stanowiły 91,6% planu. Leczeniu rehabilitacyjnemu poddanych zostało o 3,3 tys. osób mniej niż w 2007 r., tj. 67,2 tys. ubezpieczonych. Niższa od planowanej o 6,7% liczba osób poddanych rehabilitacji jest konsekwencją niższej, w stosunku do potrzeb Zakładu, liczby miejsc w ośrodkach rehabilitacyjnych zgłoszonych w postępowaniu konkursowym w 2007 r. i powtórzonym, w związku z niewystarczającą liczbą ofert na świadczenie tych usług, jeszcze w 2008 r. Koszt leczenia rehabilitacyjnego, zwrot kosztów przejazdu na rehabilitację oraz koszty opłat miejscowych wyniosły łącznie 115 809 tys. zł i były o 7 119 tys. zł wyższe niż w roku poprzednim. Natomiast wydatki przeznaczone na inne działania dotyczące prewencji rentowej m.in. szkolenia, konferencje i sympozja zostały wykonane w 97,3% planu. Wydatki na prewencję wypadkową wyniosły 1 596 tys. zł i stanowiły 72,5% kwoty planowanej. Są to koszty

analiz i prac naukowo-badawczych dotyczących przyczyn i skutków wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Wynik finansowy

Wyższy o 2,7 mld zł od planowanego stan Funduszu na początek 2008 roku, ponadplanowe przychody ze składek na ubezpieczenia społeczne oraz dodatkowe przychody z tytułu refundacji składek przekazywanych do OFE pozwoliły zarówno na pokrycie wyższych od planowanych wydatków Funduszu w 2008 roku, jak również na sfinansowanie w grudniu 2008 r. wypłat świadczeń pierwszych terminów stycznia 2009 r. z własnych środków, bez pobierania zaliczkowej dotacji z roku następnego (przychody Funduszu wg przypisu były wyższe o 1 196 607 tys. zł od kosztów). W rezultacie stan Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na koniec 2008 r., podobnie jak na koniec 2007 r., był dodatni i wyniósł 4 791 139 tys. zł, przy czym:

- stan środków pieniężnych 3 661 165 tys. zł,
 - należności 7 098 570 tys. zł,
- z tego:
- składek na ubezpieczenia społeczne (po pomniejszeniu o dokonane odpisy aktualizujące) 3 665 620 tys. zł,
 - odsetek od składek 621 871 tys. zł,
 - wypłat świadczeń pierwszych terminów stycznia 2009r. 2 691 206 tys. zł,
 - nienależnie pobranych świadczeń 93 804 tys. zł,
 - pozostałych należności (po pomniejszeniu o dokonane odpisy aktualizujące) 26 069 tys. zł,
- zobowiązania 5 968 596 tys. zł,
- z tego:
- rozrachunków z tytułu nie odprowadzonej składki do otwartych funduszy emerytalnych 2 774 664 tys. zł,
 - podatku dochodowego od świadczeń i składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń 1 769 283 tys. zł,
 - rezerw 604 142 tys. zł,
 - rozliczeń międzyokresowych z tytułu świadczeń w deklaracjach płatników składek 543 102 tys. zł,
 - pozostałych zobowiązań 277 405 tys. zł.

Zobowiązania funduszu zwiększyły się w stosunku do stanu na 31.12.2007 r. o 408 739 tys. zł, głównie na skutek wyższych zobowiązań z tytułu podatku dochodowego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń.

Należności Funduszu na koniec 2008 roku zwiększyły się w stosunku do stanu na 31.12.2007 r. o 1 027 636 tys. zł, na co przede wszystkim złożyło się zwiększenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz odsetek z tytułu składek łącznie o 943 943 tys. zł, głównie w wyniku odroczenia terminów ich płatności.

Informacja dodatkowa

2008

Informacja dodatkowa: Główne zadania Zakładu realizowane na podstawie odrębnych ustaw

Zakład na mocy odrębnych przepisów, realizuje bądź realizował między innymi następujące zadania:

1. pobór składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
2. pobór składek na ubezpieczenie zdrowotne,
3. dochodzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne,
4. obliczanie i przekazywanie części składek na ubezpieczenie emerytalne do otwartych funduszy emerytalnych,
5. wypłacanie rent socjalnych,
6. przyznawanie i wypłacanie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych,
7. przyznawanie i wypłacanie świadczeń zleconych ZUS do realizacji przysługujących kombatantom oraz inwalidom wojennym i wojskowym,
8. prowadzenie działalności z zakresu prewencji rentowej i wypadkowej,
9. występowanie w roli płatnika podatku dochodowego od osób fizycznych w odniesieniu do świadczeniobiorców – obliczanie, potrącanie i ewidencjonowanie zaliczek oraz sporządzanie rocznych rozliczeń tego podatku,
10. występowanie w roli płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne w odniesieniu do osób pobierających emerytury lub renty, renty socjalne, zasiłki lub świadczenia przedemerytalne oraz obliczanie, potrącanie, ewidencjonowanie i przekazywanie składek do Narodowego Funduszu Zdrowia,
11. występowanie w roli płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne w odniesieniu do osób przebywających na urloпах wychowawczych oraz naliczanie, ewidencjonowanie i przekazywanie składek na ubezpieczenie zdrowotne finansowanych ze środków budżetu państwa,
12. występowanie w roli płatnika składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w odniesieniu do osób przebywających na urloпах wychowawczych lub pobierających zasiłek macierzyński wypłacany przez Zakład,
13. prowadzenie likwidacji Funduszu Alimentacyjnego,
14. wypłacanie (ze środków przekazywanych przez Ministerstwo Gospodarki) ekwiwalentów pieniężnych z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów górniczych,
15. refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC.

Pobór składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Począwszy od 1990 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych pobiera i przekazuje składki do Funduszu Pracy a od 1994 roku także składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W związku z wprowadzoną reformą systemu ubezpieczeń społecznych zmienił się tryb pobierania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Nie wszyscy płatnicy zobowiązani są do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wyłączone z tego obowiązku są zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze oraz pracodawcy, wobec których przepisy wyłączają możliwość ogłoszenia upadłości i likwidacji. W związku z powyższym na Zakładzie ciążyą dodatkowe zadania związane z udzielaniem wyjaśnień i rozpatrywaniem odwołań oraz prowadzeniem postępowań wyjaśniających dotyczących obowiązku opłacania składek na FGŚP.

Składki na ww. Fundusze są przekazywane przez płatników odrębnym przelewem na wydzielony, scentralizowany rachunek bankowy służący wyłącznie do wpłat należności Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Łączne wpływy na wyodrębniony rachunek bankowy służący wyłącznie do wpłat należności Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wyniosły w 2008 roku 9 029 982 tys. zł. Wpływy na Fundusz Pracy wyniosły 8 774 579 tys. zł, zaś na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 255 403 tys. zł.

W roku 2008 na rachunek Funduszu Pracy przekazano kwotę 8 645 562 tys. zł, natomiast kwotę 251 601 tys. zł przekazano do Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Z zebranych składek potrąceniu podlegały należności Zakładu z tytułu kosztów poboru i dochodzenia tych składek w wysokości 0,5% środków przekazanych funduszom.

Pobór składek na ubezpieczenie zdrowotne

W 2008 roku wpływy na wyodrębniony rachunek bankowy służący do wpłat składek na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 45 831 519 tys. zł.

Z zebranych kwot potrąceniu podlegały należności Zakładu z tytułu kosztów poboru i dochodzenia składek w wysokości 0,2% kwot zidentyfikowanych składek. Wpływy Zakładu z tego tytułu wyniosły 88 320 tys. zł.

Po uwzględnieniu kwoty pozostałej na rachunku bankowym na 31.12.2007 r. w wysokości 339 789 tys. zł. oraz obowiązujących terminów przekazywania składek z rachunku ubezpieczenia zdrowotnego, w roku 2008 do Narodowego Funduszu Zdrowia przekazano kwotę 45 770 004 tys. zł.

Na rachunku bankowym pozostała kwota 312 984 tys. zł, którą przekazano do NFZ zgodnie z obowiązującym trybem w styczniu 2009 r.

Dochodzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne

Egzekucja

Na przestrzeni 2008 r. Zakład kontynuował prowadzenie działań egzekucyjnych wobec dłużników FUS. Łącznie działaniami egzekucyjnymi objęte były należności z tytułu składek na kwotę 10 008 420 tys. zł (spadek o 10,7% w stosunku do 2007 roku).

Na zmniejszenie kwoty zaległości objętej egzekucją, wpływ miał wysoki poziom wskaźnika ściągальności składek (ponad 99 %), objęcie układami ratalnymi na przestrzeni ostatnich dwóch lat należności na blisko 1,1 mld zł (z terminem spłaty głównie w 2008 roku), jak też kontynuowanie postępowań restrukturyzacyjnych podmiotów, w tym zakładów opieki zdrowotnej. Powyższe czynniki wpłynęły na ograniczenie należności możliwych do objęcia działaniami egzekucyjnymi. Przekładało się to również automatycznie na ograniczenie wpływów z egzekucji, obok sytuacji gospodarczej, rzutującej na generalne obniżenie efektywności prowadzonych działań egzekucyjnych.

Efektorem podjętych działań egzekucyjnych w 2008 r. było odzyskanie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 1 342 139 tys. zł, co w porównaniu z rokiem 2007 stanowi spadek o 19,3%, tj. o kwotę 321 527 tys. zł.

Stan zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne na dzień 31.12.2008 r. wynosił 11 018 736 tys. zł i był wyższy o 44 639 tys. zł niż na początku roku.

Ulgi w opłacaniu składek - rozkładanie zadłużeń z tytułu składek na raty i odroczenie terminu płatności

Ulga w opłacaniu składek, w formie układu ratalnego, udzielana jest przez Zakład na wniosek dłużnika, po spełnieniu przez niego określonych warunków. Pracodawcy posiadający zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne pracowników zobowiązani są uregulować należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez ubezpieczonych oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Przystąpienie przez dłużnika do układu ratalnego powoduje wstrzymanie biegu odsetek, a rozpoczęcie naliczania opłaty prolongacyjnej. Na dzień 31.12.2008 r. odsetki wynosiły 13% w stosunku rocznym, a opłata prolongacyjna – 6,5%.

W roku 2008 Zakład zawarł 13,2 tys. układów ratalnych na kwotę 450 648 tys. zł, tj. o 27,6% niższą niż w roku 2007, z tego z tytułu:

- składek i dodatkowej opłaty – 296 228 tys. zł
- odsetek i opłaty prolongacyjnej – 154 420 tys. zł.

Na poczet tych układów oraz zawartych w latach poprzednich, na przestrzeni 2008 roku wpłynęła kwota 321 123 tys. zł.

Ulgę w postaci odroczenia terminu płatności składek Zakład może stosować wyłącznie w odniesieniu do składek bieżących, a więc tych, których termin płatności

jeszcze nie upłynął. Uwarunkowania i zasady udzielania tej ulgi, są podobne jak przy udzielaniu układów ratalnych. W 2008 roku Zakład udzielił tej ulgi w 72 przypadkach na kwotę 16 461 tys. zł. Na przestrzeni 2008 roku, na poczet odroczonej należności, wpłynęła kwota 16 288 tys. zł.

Umorzenie należności z tytułu składek

Zakład, w bardzo ograniczonym zakresie, może umarzać należności z tytułu składek w całości lub w części. Nie podlegają z mocy prawa w ogóle umorzeniu składki finansowane przez ubezpieczonych nie będących jednocześnie płatnikami składek. Zakład posiada uprawnienie do umarzania należności dopiero wówczas, gdy wyczerpane zostaną inne sposoby odzyskania należności, a więc gdy na podstawie analizy konkretnej sprawy, stwierdzony zostanie brak możliwości odzyskania należności na drodze egzekucyjnej lub spłaty zadłużenia w ramach ulgi. Dodatkowo, w odniesieniu do należności z tytułu składek ubezpieczonych będących jednocześnie płatnikami składek, podstawą umorzenia może być ważny interes osoby zobowiązanej do opłacenia należności.

W 2008 r. Zakład umorzył należności z tytułu składek w kwocie 422 408 tys. zł., tj. o 23,5% mniej niż w 2007 r., z tego na podstawie:

- ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o sus oraz zmianie niektórych innych ustaw kwotę 241 079 tys. zł.
- innych ustaw (ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców, ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji zakładów opieki zdrowotnej) kwotę 181 329 tys. zł.

Restrukturyzacja publicznych zakładów opieki zdrowotnej

W 2008 roku kontynuowany był rozpoczęty w 2005 r. proces restrukturyzacji na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 78, poz. 684 ze zm.).

Z danych posiadanych przez Zakład wynika, iż w odniesieniu do zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od dnia 1.01.1999 r. do dnia 30.11.2004 r. (znanych na dzień 31 grudnia 2004 r.) według stanu na 31.12.2008 r. wydano zakładom opieki zdrowotnej 325 decyzji o warunkach restrukturyzacji obejmujących zobowiązania do spłaty w wysokości 610 329 tys. zł. Publiczne zakłady opieki zdrowotnej, wg danych na dzień 31.12.2008 r., spłaciły łącznie kwotę 558 728 tys. zł.

Dotychczas w wyniku pozytywnie zakończonej restrukturyzacji umorzono należności z tytułu składek wobec 301 zakładów opieki zdrowotnej na łączną kwotę 256 012 tys. zł.

Ulgi i umorzenia a pomoc publiczna

Większość udzielanych przez Zakład ulg i dokonywanych umorzeń stanowi pomoc publiczną i podlega przepisom ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (tekst jednolity - Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.) oraz przepisom wspólnotowym. Przy rozpatrywaniu wniosków przedsiębiorców o udzielenie ulgi lub umorzenie należności Zakład badał występowanie przesłanek uznania wsparcia za pomoc publiczną określonych w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE). Jeżeli wsparcie spełniało przesłanki określone w powołanym wyżej przepisie, jednakże wartość pomocy nie przekraczała pułapu określonego dla pomocy de minimis (200 tys. euro), udzielana ulga lub umorzenie nie wymagały notyfikacji Komisji Europejskiej. Natomiast po przekroczeniu powyższego progu planowane wsparcie wymagało uzyskania opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz akceptacji ze strony Komisji Europejskiej. W przypadkach, w których o udzielenie ulg i umorzeń występują przedsiębiorcy znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu *Wytocznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. U. UE C 244 z dnia 1.10.2004 r.)*, pomoc publiczna może zostać udzielona dopiero po uzyskaniu uprzedniej zgody Komisji Europejskiej.

Wszystkie przypadki wsparcia udzielonego przez Zakład w 2008 r. stanowiły pomoc de minimis.

W 2008 r. - w porównaniu z rokiem 2007 - spadła liczba przypadków udzielonej pomocy publicznej z 5 232 do 2 755, tj. o 47%. Łączna wartość brutto pomocy publicznej udzielonej przez Zakład w 2008 roku wyniosła 4 999 tys. zł.

Przekazywanie składek do Otwartych Funduszy Emerytalnych

W 2008 roku Zakład przekazał do otwartych funduszy emerytalnych składki w wysokości 19 911 481 tys. zł. oraz naliczył odsetki za opóźnienie w przekazaniu składek w wysokości 29 662 tys. zł. Po potrąceniu należnych kosztów poboru i dochodzenia składek w wysokości 159 722 tys. zł, Zakład przekazał w 2008 roku do OFE kwotę 19 441 852 tys. zł.

Przychody Zakładu z tytułu poniesionych kosztów poboru i dochodzenia składek na otwarte fundusze emerytalne w 2008 roku ustalono ustawą budżetową w wysokości 0,8% kwoty składek przekazanych do funduszy. Zakład uzyskał z tego tytułu w 2008 roku wpływy w kwocie 159 722 tys. zł.

W 2008 roku do OFE przekazano gotówką składki (wraz z odsetkami) w kwocie 19 941 143 tys. zł, w tym składki za lata ubiegłe 1 321 607 tys. zł. Jednocześnie po raz ostatni przekazano również składki w formie obligacji w kwocie 459 069 tys. zł.

Na dzień 31.12.2008 r. oszacowane zaległości z tytułu nie przekazanych składek do OFE wyniosły 2 774 664 tys. zł., natomiast nadpłaty podlegające zwrotowi z OFE wyniosły 2 151 687 tys. zł.

Renta socjalna

Na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej ZUS od 1 października 2003 r. przyznaje oraz wypłaca ww. renty. Szczegółowe omówienie wypłat rent socjalnych jest umieszczone w części – informacja o wykonaniu planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Świadczenia przedemerytalne i zasiłki przedemerytalne

Na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, od 1 sierpnia 2004 r. ZUS przyznaje oraz wypłaca świadczenia oraz zasiłki przedemerytalne, które są finansowane ze środków budżetu państwa. Szczegółowe omówienie ww. świadczeń jest umieszczone w części – informacja o wykonaniu planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Wydatki na świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS

Na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r. Zakład zobowiązany jest do wypłaty świadczeń zleconych na mocy odrębnych przepisów. Szczegółowe omówienie wypłat świadczeń jest umieszczone w części – informacja o wykonaniu planu budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych – oblicza, potrąca oraz ewidencjonuje zaliczki na podatek dochodowy od wypłacanych emerytur i rent oraz innych wypłacanych świadczeń, a po zakończeniu roku podatkowego dokonuje rozliczenia podatku od świadczeń wypłaconych w poprzednim roku.

W 2008 roku Zakład potrącił świadczeniobiorcom zaliczki na podatek w kwocie 9 435 087 tys. zł i przekazał do urzędów skarbowych podatek za okres grudzień 2007 r. – listopad 2008 r. w kwocie 9 313 968 tys. zł (w tym 701 659 tys. zł za grudzień 2007 r.). Zobowiązanie wobec urzędów skarbowych z tytułu zaliczek na podatek pobrany w grudniu 2008 r. wyniosło 834 659 tys. zł i zostało uregulowane w styczniu 2009 r., tj. zgodnie z obowiązującymi regulacjami.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne osób pobierających emerytury lub renty, renty socjalne, zasiłki lub świadczenia przedemerytalne

Stosownie do przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w 2008 r. Zakład potrącił świadczeniobiorcom składki w kwocie 10 904 210 tys. zł i przekazał na rachunek ubezpieczenia zdrowotnego składki za okres grudzień 2007 – listopad 2008 r. w kwocie 10 802 550 tys. zł (w tym kwota 146 566 tys. zł finansowana ze środków budżetu państwa oraz 832 964 tys. zł za grudzień 2007 r.).

Zobowiązanie z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne obliczonych i pobranych za grudzień 2008 r. wyniosło 934 624 tys. zł i zostało uregulowane w styczniu 2009 r. zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych

Stosownie do przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany do występowania w roli płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby korzystające z urlopu wychowawczego niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Ponadto Zakład dokonuje rozliczenia składek finansowanych z budżetu państwa za te osoby. Kwota przekazanych za 2008 rok składek z tego tytułu wyniosła 84 671 tys. zł.

Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński

Stosownie do przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład jest zobowiązany do występowania w roli płatnika składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych oraz za osoby pobierające zasiłek macierzyński, którym wypłaty zasiłków dokonywał Zakład. Składki te finansowane są ze środków budżetu państwa. Szczegółowe omówienie umieszczone jest w części – informacja o wykonaniu planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Likwidacja Funduszu Alimentacyjnego

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych ZUS prowadzi od 1 maja 2004 r. likwidację funduszu alimentacyjnego. Fundusz alimentacyjny w likwidacji oprócz prowadzenia bieżących spraw zajmuje się głównie odzyskiwaniem należności funduszu z tytułu wypłaconych oraz bezpodstawnie pobranych świadczeń. Stosownie do zmiany art. 69 ust. 1 wymienionej ustawy, wprowadzonej od dnia 1 stycznia 2006 r., środki uzyskane w wyniku likwidacji funduszu podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa po zakończeniu każdego roku budżetowego do dnia 31 marca.

	Wykonanie 2007 r.	Skorygowany plan na 2008 r.	Wykonanie 2008 r.	4:3	4:2
	w tysiącach złotych			%	
1	2	3	4	5	6
Stan Funduszu na początek roku	7 209 329	6 963 532	6 963 532	100,0	96,6
Przychody ogółem	2 167	1 932	2 586	133,8	119,3
Przypis z tytułu wypłaconych świadczeń	46	33	155	469,7	337,0
- wpłaty od osób zobowiązanych do alimentacji	107 031	91 316	125 585	137,5	117,6
Różne dochody					
- przypis	2 121	1899	2 431	128,0	114,6
Koszty ogółem	88 848	110 046	110 036	100,0	123,8
Świadczenia alimentacyjne	14	10	4	40,0	28,6
Wydatki bieżące	88 830	110 032	110 032	100,0	123,9
- koszty obsługi	17 000	15 995	15 995	100,0	94,1
- przekazanie środków do budżetu	71 830	94 037	94 037	100,0	130,9
Kary i odszkodowania	4	4	0	-	-
Umorzenie należności	159 116	158 810	214 192	134,9	134,6
Stan Funduszu na koniec roku	6 963 532	6 696 608	6 641 890	99,2	95,4

Przychody funduszu (przypis) obejmowały głównie zwroty bezpodstawnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami oraz oprocentowanie środków na rachunku bankowym. W 2008 r. wyniosły one 2 586 tys. zł, i były o 33,8% wyższe od planu. Wpływy od osób zobowiązanych do alimentacji wyniosły 125 585 tys. zł, tj. 137,5% planu i były wyższe o 18 554 tys. zł w porównaniu do 2007 r.

Wydatki (koszty) funduszu w 2008 r. wyniosły 110 036 tys. zł, z tej kwoty na rachunek budżetu państwa przekazano 94 037 tys. zł. Pozostała kwota dotyczy kosztów poniesionych przez Zakład związanych przede wszystkim z likwidacją funduszu – 15 995 tys. zł oraz wypłatą świadczeń alimentacyjnych - 4 tys. zł dla osób uprawnionych, którym sądy zmieniły decyzje dotyczące świadczeń z funduszu, z prawem do świadczeń ustalonych za okres do 30 kwietnia 2004 r.

Umorzenie (zmniejszenia należności od osób zobowiązanych do alimentacji oraz należności z tytułu bezpodstawnie pobranych świadczeń) wyniosło 214 192 tys. zł.

Stan funduszu alimentacyjnego w likwidacji na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniósł 6 641 890 tys. zł, z tego 129 053 tys. zł stanowiły środki pieniężne, 6 512 922 tys. zł należności i 85 tys. zł zobowiązania.

Ekwiwalenty pieniężne z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów górniczych

Na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznania i wykorzystania dotacji budżetowej przeznaczonej na finansowanie ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, bezpłatnego węgla w naturze oraz rent wyrównawczych ZUS dokonuje wypłat deputatów węglowych finansowanych ze środków przekazywanych przez Ministerstwo Gospodarki. Wypłaty deputatów dokonywane są przez ZUS dla emerytów i rencistów z kopalń całkowicie likwidowanych. Wypłaty dla pozostałych osób uprawnionych do otrzymywania deputatu węglowego przejęły kopalnie czynne.

W 2008 r. Zakład wypłacił dla emerytów i rencistów z kopalń całkowicie likwidowanych ekwiwalenty w kwocie 96 914 tys. zł (w tym odsetki 14 tys. zł), średnio dla 87 409 osób w miesiącu. Z tytułu obsługi deputatów węglowych Zakład otrzymał wynagrodzenie w wysokości 2% wypłaconej kwoty, tj. 1 938 tys. zł.

Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC

Na podstawie art. 23 b ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin ZUS refunduje ulgi dla inwalidów wojennych z tytułu ubezpieczenia OC i AC. Środki na wypłatę tych ulg Zakład otrzymuje z budżetu państwa. Szczegółowe omówienie świadczeń jest umieszczone w części – informacja o wykonaniu planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Świadczenia rodzinne

Od 1 września 2006 r. finansowanie świadczeń rodzinnych i ich wypłatę przejęły organy właściwe do realizacji zadań w tym zakresie, stosownie do przepisów ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Jednak w 2008 r. Zakład realizował jeszcze wypłaty z tytułu świadczeń rodzinnych przyznanych wyrokiem sądu należne za okres do 31 sierpnia 2006 r. Szczegółowe omówienie świadczeń rodzinnych jest umieszczone w części – informacja o wykonaniu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS.

Zapomogi pieniężne

W 2008 r. ze środków budżetu państwa Zakład wypłacił jeszcze przyznane (na podstawie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny oraz niektórych innych ustaw) wyrokami sądowymi zapomogi pieniężne wraz z odsetkami w łącznej kwocie 870 tys. zł.

Wykonanie planu finansowego
Funduszu Rezerwy Demograficznej

2008

FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ (FRD)

Przychody i koszty FRD

Głównym celem utworzenia Funduszu Rezerwy Demograficznej jest zwiększenie bezpieczeństwa wypłacalności świadczeń emerytalnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Działalność FRD w latach 2002-2008 polegała na gromadzeniu i inwestowaniu części składki na ubezpieczenie emerytalne.

Przychody i koszty Funduszu Rezerwy Demograficznej przedstawiały się następująco:

	Wykonanie 2007 r.	Plan na 2008 r.	Wykonanie 2008 r.	4 : 3	4 : 2	
	w tysiącach złotych			%		
	1	2	3	4	5	6
Stan funduszu na początek roku	2 460 428	3 488 736	3 488 394	100,0	141,8	
Przychody	1 028 804	1 313 271	1 404 634	107,0	136,5	
Składki	890 011	1 123 863	1 209 421	107,6	135,9	
Pozostałe przychody	138 793	189 408	195 213	103,1	140,7	
Koszty	838	1 866	430 513	x	x	
Wydatki bieżące (własne)	838	1 866	109	5,8	13,0	
Wycena papierów wartościowych	x	x	430 404*)	x	x	
Stan funduszu na koniec roku	3 488 394	4 800 141	4 462 515	93,0	127,9	

*)koszty memoriałowe (nie mające charakteru wydatku kasowego)

Przychody Funduszu w 2008 r. wyniosły 1 404 634 tys. zł i były o 7,0% wyższe od założonych w planie finansowym i o 36,5% wyższe od przychodów 2007 r. Główną pozycję przychodów FRD stanowi część składki na ubezpieczenie emerytalne w wysokości 0,35% podstawy wymiaru. Przychody FRD z tego tytułu wyniosły 1 209 421 tys. zł i były o 7,6% wyższe od planu i o 35,9% wyższe od kwoty składek w 2007 r. Wynika to z ponadplanowego wzrostu funduszu wynagrodzeń w gospodarce oraz wzrostu stopy składki o 0,05 pp. w stosunku do 2007 roku. Pozostałą część przychodów stanowią przychody z inwestowania środków Funduszu w kwocie 195 213 tys. zł, które były wyższe od wielkości planowanej o 3,1%.

Wydatki bieżące Funduszu, na które składają się koszty opłaty na rzecz biur maklerskich, KDPW i NBP oraz audytora zewnętrznego wyniosły w 2008 r. 109 tys. zł i stanowiły 5,8% planu. Niski poziom wykonania tych wydatków wiąże się z niedokonywaniem w 2008 r. zakupów akcji, a tym samym ograniczeniem kosztów ponoszonych z tytułu prowizji maklerskiej.

Pozostałe koszty Funduszu są kosztami wyceny posiadanych papierów wartościowych w kwocie 430 404 tys. zł, która wynika ze spadku wartości aktywów w portfelu FRD w rezultacie niestabilnej sytuacji na rynkach giełdowych w 2008 r. Należy

zaznaczyć, iż jest to pozycja o charakterze memoriałowym, nie stanowiąca wydatku kasowego.

Stan Funduszu na koniec 2008 r. wyniósł 4 462 515 tys. zł. W kwocie tej 4 444 725 tys. zł stanowią środki Funduszu ulokowane w obligacjach skarbowych oraz akcjach notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych oraz lokatach bankowych, 17 834 tys. zł to należności Funduszu, które są wynikiem zaliczkowego przekazywania składek.

Aktywa FRD

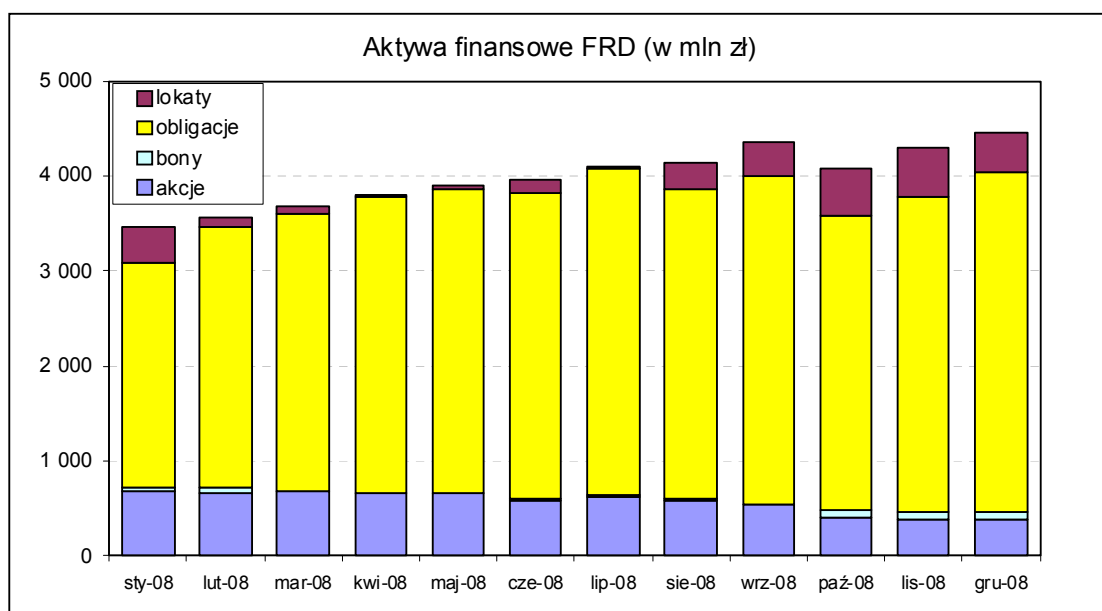
W 2008 roku zarządzanie portfelem aktywów FRD odbywało się zgodnie z polityką zarządzania środkami FRD oraz rekomendacjami Komitetu do spraw Aktywów Finansowych. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość aktywów Funduszu Rezerwy Demograficznej wyniosła 4 444,7 mln zł. W porównaniu z końcem 2007 r. oznacza to wzrost wartości aktywów FRD o 974,3 mln zł. Średnioroczny stan aktywów Funduszu wyniósł prawie 4 mld PLN. W wyniku wstrzymania się w ubiegłym roku z zakupami akcji oraz sukcesywnego dokupywania obligacji skarbowych, średnioroczny udział akcji w portfelu inwestycyjnym FRD wyniósł 15%, natomiast bonów i obligacji skarbowych 78,4%. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie lokowania środków FRD, wartości poszczególnych kategorii aktywów na dzień 31.12.2007 r. i 31.12.2008 r. wyniosły (w tys. zł):

rodzaj aktywów	31-12-2007	31-12-2008
bony, obligacje i inne papiery wartościowe Skarbu Państwa	2 318 888	3 642 617
dłużne papiery wartościowe gwarantowane lub poręczane przez Skarb Państwa	0	0
depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	365 148	407 727
papiery wartościowe emitowane przez gminy, związki gmin i miasto stołeczne Warszawa	0	0
akcje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 ze zm.)	786 415	394 381
obligacje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 ze zm.)	0	0
obligacje emitowane przez spółki publiczne, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539 ze zm.)	0	0
razem	3 470 451	4 444 725

Struktura portfela FRD na dzień 31.12.2007 r. oraz na dzień 31.12.2008 r. przedstawiała się następująco:

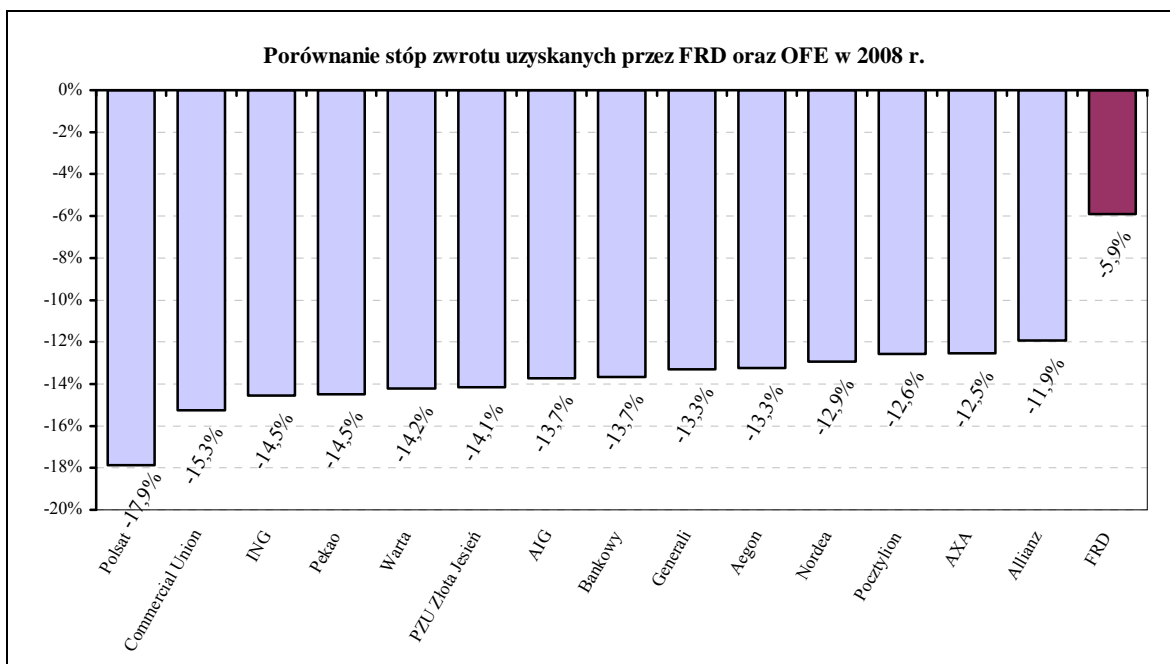
rodzaj aktywów	31-12-2007	31-12-2008
Akcje	22,7%	8,9%
bony skarbowe	1,4%	1,6%
obligacje skarbowe	65,4%	80,3%
Lokaty	10,5%	9,2%
Gotówka	0,0%	0,0%
razem	100,0%	100,0%

Zmiany aktywów finansowych FRD w rozbiu na poszczególne instrumenty finansowe w 2008 roku przedstawiono na poniższym wykresie.

Stopa zwrotu z całości aktywów FRD w 2008 r. wyniosła -5,9%. Istotny wpływ na uzyskaną stopę zwrotu miały posiadane przez Fundusz akcje. Średnioroczny udział akcji w portfelu FRD wyniósł 15%, co w sytuacji bardzo silnych spadków kursów akcji na rynkach światowych spowodowało, że w 2008 r. Fundusz osiągnął ujemny wynik.

Należy jednak podkreślić, że przyjęta strategia inwestycyjna polegająca na wstrzymaniu się z zakupami akcji i stopniowym „rozwadnianiu” ich udziału w całości aktywów pozwoliły na osiągnięcie rentowności inwestycji znacząco lepszej niż OFE. Stopy zwrotu uzyskane w 2008 r. przez OFE mieściły się w przedziale od prawie -12% do -18%, a średnia dla wszystkich funduszy wyniosła -13,9%. Oznacza to, że wynik FRD był o 6 pkt. proc. wyższy od wyniku najlepszego OFE i aż o 8 pkt. proc. lepszy od średniej otwartych funduszy emerytalnych. Porównanie rocznych stóp zwrotu osiągniętych w 2008 r. przez OFE oraz FRD przedstawia się następująco:

W 2008 r. FRD osiągnął cele inwestycyjne określone w „Polityce inwestycyjnej Funduszu Rezerwy Demograficznej” oraz w rekomendacjach Komitetu do spraw Aktywów Finansowych. Osiągnięte przez FRD w 2008 r. wyniki inwestycyjne w porównaniu z wynikami innych podmiotów zajmujących się zarządzaniem środkami finansowymi były dobre. FRD zajął pierwsze miejsce wśród Otwartych Funduszy Emerytalnych znacznie dystansując wszystkie tego typu fundusze oraz uplasował się w czołówce stawki funduszy akcyjnych. Stopa zwrotu uzyskana z portfela dłużnych papierów wartościowych zapewniła utrzymanie realnej wartości środków Funduszu, a wskaźniki określające stopień zbieżności stopy zwrotu z portfela akcji ze zmianą wartości indeksu WIG ukształtowały się na poziomach pozwalających na realizację celu inwestycyjnego określonego dla tej części aktywów FRD.